

PLUSVOORZIENING OP DE BWS

PLUSPROJECTEN EN BEGELEIDING
MEER- EN HOOGBEGAAFDE
LEERLINGEN

PLUSVOORZIENING BWS
SCHOOLJAAR 2023-2024

INHOUDSOPGAVE

1. Voorwoord	2
2. Doelen Plusvoorziening	3
3. Pijlers	3
<i>Samenwerken .....</i>	<i>3</i>
<i>Leren-Leren .....</i>	<i>4</i>
<i>Doelgroep .....</i>	<i>4</i>
4. Evaluatie schooljaar 2021- 2022	6
<i>Doelstelling 2021 – 2022 en 2022 - 2023 .....</i>	<i>6</i>
<i>Resultaten evaluatie leerlingen .....</i>	<i>6</i>
<i>Conclusie en vervolgstappen .....</i>	<i>7</i>
5. Evaluatie schooljaar 2021- 2022	8
6. Plusprojecten	9
<i>Planning en activiteiten .....</i>	<i>9</i>
<i>Jaarplanning: .....</i>	<i>9</i>
7. Begeleiding op maat	12
<i>Opstarten begeleiding .....</i>	<i>12</i>
<i>Inhoud .....</i>	<i>12</i>
<i>Vorm en moment .....</i>	<i>13</i>
<i>Contactpersonen begeleiding .....</i>	<i>13</i>
8. Aanmelding Begeleiding en Plusprojecten	14
<i>Aanmelding begeleiding .....</i>	<i>14</i>
<i>Aanmelden Plusprojecten .....</i>	<i>14</i>
9. Theorie achter de Plusprojecten en Begeleiding	16
<i>Executieve Functies .....</i>	<i>16</i>
<i>Deep Learning en vraaggestuurd leren .....</i>	<i>17</i>
<i>Taxonomie van Bloom .....</i>	<i>18</i>

1. VOORWOORD

In elke klas zitten leerlingen die boven het maaiveld uitsteken. Begaafde of hoogbegaafde* leerlingen of leerlingen die anders denken, komen we steeds vaker tegen en in het kader van passend onderwijs is het aan de school om te kijken hoe deze leerlingen te bedienen. Daarnaast zijn er ook leerlingen van wie docenten en/of ouders aangeven dat ze gewoon beter kunnen dan wat ze nu laten zien. “Ze komen niet uit de verf” en “verwachtingen komen niet uit” zijn veel gehoorde uitspraken over deze (hoog)begaafde onderpresteerders.

Ook de Burgemeester Walda School onderkent dat (hoog)begaafde en andersdenkende leerlingen, vergelijkbaar met kinderen met bijvoorbeeld een leerachterstand, voor de continuïteit van hun leerontwikkeling, specifieke maatregelen en onderwijsaanpassingen van een school vragen. Zo werken de basisscholen op Ameland sinds 2019 samen om voor deze leerlingen de Plusklas aan te bieden. Deze maatregel is basisschoolgebonden en er is slechts sprake van continuïteit als de lijn wordt voortgezet wanneer de leerlingen doorstromen van het ene leerjaar naar het andere óf van het basisonderwijs naar het voortgezet onderwijs. De Burgemeester Walda School wil deze continuïteit waarborgen door ook op het Voortgezet Onderwijs een Plusvoorziening aan te bieden binnen de kaders van het voortgezet onderwijs. Om dit te borgen is er uitwisseling en overleg geweest met de Plusklas op Ameland.

Begin 2021 is een werkgroep samengesteld voor het opzetten van een Plusvoorziening op de BWS. In deze werkgroep zaten docenten met verschillende expertises en taken op de BWS om met zo breed mogelijke kennis de Plusklas vorm te geven. Annemieke Schrameyer heeft als docent Frans verschillende cursussen en een opleiding gevolgd en was betrokken als Begeleider van Meer- en Hoogbegaafde Leerlingen. De rest van de leden van de werkgroep heeft de scholing *Hoogbegaafdheid: Meer dan alleen IQ* gevolgd. Verder zijn we aangesloten bij het HB-Kennisnetwerk van ons Samenwerkingsverband en investeren we gedurende het schooljaar in scholing en kennisuitbreiding.

Onze ervaring van de afgelopen jaren is dat op het Voortgezet Onderwijs - in tegenstelling tot het Basisonderwijs - de “Plusvoorziening” nog veel minder op de kaart staat. Daarom is het goed om te benoemen dat de Plusvoorziening een project is dat hoge prioriteit heeft, maar ook nu nog steeds heel erg in ontwikkeling is. In het schooljaar 2021-2022 zijn we gestart met de Pilot van een Plusklas voor het Voortgezet Onderwijs. We zijn gestart met het opstellen van onze visie, daarop aansluitende doelen en vervolgens hebben we een werkplan samengesteld. Naar aanleiding van evaluaties, ervaringen van de leerlingen en docenten en nieuwe inzichten van dat schooljaar, hebben in schooljaar 22-23 het werkplan herschreven en onze werkwijze aangepast. In komende hoofdstukken vindt u onze doelstellingen, de evaluatie en daarmee de opzet die we verder voortzetten in schooljaar 2023-2024. Omdat de kaders voor de plusprojecten en -begeleiding inmiddels goed staan, valt de begeleiding met ingang dit schooljaar weer onder de verantwoordelijkheid van het zorgteam. De werkgroep KWT-breed zal naast de reguliere cursussen ook de plusprojecten onder haar hoede nemen en dit verder uitbreiden.

* Waar hoogbegaafd staat kan ook begaafde of meerbegaafde leerling gelezen worden. Waar hij staat, kan ook zij gelezen worden.

2. DOELEN PLUSVOORZIENING

Doel Plusvoorziening: Het stimuleren en vergroten van persoonsvorming, welbevinden, cognitie en creatie.

Subdoelen Plusvoorziening:

1. Autonomie en eigenaarschap ontwikkelen
2. Samenwerken met ontwikkelingsgelijken aanmoedigen
3. Vergroten van sociaal-emotionele vaardigheden om zelfvertrouwen te versterken
4. Ontwerpen van nieuwe projecten om te blijven leren en onderzoek vaardigheden te ontwikkelen
5. Passende leerstrategieën aanreiken
6. Leren presenteren, debatteren en filosoferen
7. Kritisch en creatief denken
8. Verminderen van faalangst

3. PIJLERS

SAMENWERKEN

Eén van de belangrijke pijlers van het onderwijs in klassenverband in tegenstelling tot de individuele aanpak, is de overtuiging dat leren een sociale aangelegenheid is. We leren kinderen naar elkaar te luisteren, op te komen voor zichzelf, samen te werken en zo zijn er nog meer argumenten voor de groepsgewijze organisatie van het onderwijs. Deze manier van werken gaat ervan uit dat leerlingen in dat systeem ook werkelijk leren luisteren naar elkaar, werkelijk leren op te komen voor zichzelf, werkelijk leren samen te werken. Wie echter in een ander systeem denkt, pikt uit de handelwijze van leerkracht en medeleerlingen niet die dingen op die er voor de doorsnee leerling in besloten liggen. Wie zich in de groep voor hele andere zaken interesseert dan een doorsnee puber, leert dat het helemaal niet vanzelfsprekend is dat er naar hem geluisterd wordt. Wie voor heel andere dingen opkomt in de wereld dan voor zichzelf, leert dat daar maar weinig klankbord voor is onder leeftijdgenoten. Wie probeert op deze leeftijd op basis van gelijkwaardigheid samen te werken, komt er al snel achter dat de andere partij zich voor hele andere dingen interesseert, een andere werkwijze heeft of wellicht zelf liever lui dan moe is.

Het is niet zo dat kinderen die geestelijk verder zijn *dús* hebben geleerd naar de ander te luisteren, *dús* voor zichzelf kunnen opkomen en *dús* goed kunnen samenwerken. Ze verstaan er iets anders onder, maar hebben er eigenlijk juist daardoor nauwelijks ervaring mee op kunnen doen. Vaak zijn er eenvoudigweg te weinig andere kinderen die er op dezelfde manier mee omgingen als zij en ze hebben *dús* een goed klankbord moeten ontberen. Hier ligt een taak van de werkgroep om dat klankbord wel te bieden. We willen leerlingen met gemeenschappelijke interesses en denkwijzen – ook al is iedere puber anders - koppelen, samen laten werken en te stimuleren samen op onderzoek uit te laten gaan. Met het aanbieden van Plusprojecten willen we het samenwerken met ontwikkelingsgelijken stimuleren (zie hoofdstuk 5).

LEREN-LEREN

Onderwijs is gebaseerd op het leveren van prestaties. Wie op een bepaald gebied voldoende presteert krijgt daarop niet zoveel begeleiding als kinderen die relatief minder presteren. Wie vanwege zijn intelligentie over de hele linie goed presteert, wordt zich dus minder bewust van het proces van kennisvergaring dan leerlingen die moeite hebben met een bepaald vakgebied. Bij (hoog)begaafde kinderen gaat het er juist om dat ze hun eigen leerproces leren analyseren en dat ze gaan zien waar ze zelf invloed kunnen hebben op dat proces. Als ze te weinig zicht hebben op de manier waarop ze iets leren weten ze, wanneer de leerstof in het voortgezet onderwijs moeilijker wordt en ze zelfstandiger aan de slag moeten, niet hoe ze dat moeten aanpakken. Ze hebben nooit geleerd hoe ze moeten leren en begrijpen niet dat ze onvoldoendes halen wanneer ze wel goed opletten in de les en daarna de stof nog eens doorlezen (zoals ze op de basisschool grotendeels gewend waren). Dit kan er natuurlijk voor zorgen dat ze onzeker worden en gaan twijfelen aan zichzelf. Als iedereen beweert dat een leerling heel intelligent is en hij bakt er desondanks heel weinig van op school, wat kan er dan nog meer aan de hand zijn ...

Wie het niet of nauwelijks redt op het voortgezet onderwijs krijgt al snel het advies om het een niveautje lager te proberen ook uit angst dat hij het door zijn werkhouding op bijvoorbeeld vwo-niveau niet zal redden. Op het voortgezet onderwijs worden andere vaardigheden van de leerling verwacht, vaardigheden die hij niet of nauwelijks nodig heeft gehad in het basisonderwijs en dus in mindere mate heeft aangeleerd. De Plusklas op het basisonderwijs is hierin al een prachtig initiatief om leerlingen die vaardigheden wel mee te geven.

Op het voorgezet onderwijs is de kans dat leerstof alleen maar oninteressanter wordt voor de leerling en zijn motivatie nog meer wordt aangetast. De leerling komt immers ook in de pubertijd, een periode waarin schoolwerk sowieso vaak minder prioriteit heeft. Doel van de Plusvoorziening is om de leerlingen handvaten te geven hoe ze de leerstof te lijf moeten gaan. Dit kan tijdens de Plusprojecten die het hele jaar door aangeboden worden (hierover meer in hoofdstuk 5) maar daarnaast zal er ook begeleiding op maat worden aangeboden per schooljaar 2022-2023. Dit kan individueel, in tweetallen of kleine groepjes zijn, maar net wat de behoefte van de leerling is. Over deze begeleiding leest u meer in hoofdstuk 6.

DOELGROEP

In de evaluatie, te vinden in het volgende hoofdstuk, liepen wij aan tegen de grenzen van onze kleine school. De groep hoog- of meerbegaafde leerlingen die behoefte heeft aan een Plusvoorziening is helaas te klein om kwalitatief een goede Plusklas te kunnen draaien. Daarom breiden we in schooljaar 2022-2023 onze doelgroep uit om op deze manier een grotere groep te kunnen bereiken waardoor er meer mogelijk is. We zetten in op de (hoog)begaafde leerling die tegen problemen aanloopt maar ook juist degene bij wie het (nog) lekker loopt. We focussen ons op de HAVO/VWO leerlingen die extra uitdaging willen of nodig hebben, extra willen leren en nieuwsgierig zijn. Door te gaan werken met verschillende Plusprojecten (zie hoofdstuk 5) hopen we elk project een groep leerlingen te bereiken die geïnteresseerd is in een bepaald onderwerp of thema. Daarbij sluiten we ook onze VMBO-leerlingen niet uit. Ook in deze groep leerlingen zitten leerlingen met bijzondere

talenten, denkwijzen of expertises op bepaalde vlakken die van grote meerwaarde kunnen zijn. Elke keer kijken we wat deze leerlingen nodig hebben en wat zij te leren hebben. Ofwel, wat is het doel van dit Plusproject, aangenomen dat we verder willen kijken dan extra vakken of projecten, omdat het “zo leuk is”...

Verder geldt vooral ook voor de “echte” (hoog)begaafde leerling dat hij in eerste instantie zoveel mogelijk binnen de klas op niveau bediend moet worden, dan kan onder andere met behulp van de Taxonomie van Bloom (hoofdstuk 8). De Plusprojecten zijn hierop een aanvulling met alle extra 's die voor deze leerling in klassenverband niet voldoende aan de orde komen.

4. EVALUATIE SCHOOLJAAR 2021- 2022

Tijdens het schooljaar is er op verschillende momenten geëvalueerd tijdens de werkgroep, (Driehoek)gesprekken met ouder(s) en leerling en mentorgesprekken. Daarnaast heeft er in januari 2022 een uitgebreide tussentijdse evaluatie plaatsgevonden met de leerlingen. De resultaten vindt u hieronder.

DOELSTELLING 2021 - 2022 EN 2022 - 2023

Onze hoofddoelstelling voor de Plusklas: het stimuleren en vergroten van persoonsvorming, welbevinden, cognitie en creatie. Hoewel dit een doelstelling is die we bij alle leerlingen nastreven, geldt voor deze groep dat ze 'ongezien' kunnen blijven en kunnen 'afglijden'. Enerzijds willen we vanaf schooljaar 2022-2023 Plusprojecten creëren, anderzijds willen we meer- en hoogbegaafde leerlingen hulp bieden bij hun executieve functies, omdat leren-leren vaak nog een onderontwikkeld terrein is gebleven. Eruit halen wat erin zit, dat is wat de BWS voor ogen heeft met deze Plusprojecten en individuele begeleiding.

RESULTATEN EVALUATIE LEERLINGEN

“Liever plusprojecten dan Plusklas, maar wel begeleiding, preventief óf als resultaten achterblijven.”

Dit is de conclusie uit een enquête met de leerlingen uit de Plusklas. De gedachten hieronder geven inzicht in deze conclusie.

Liever in de eigen klas, in de eigen groep, dan een nieuwe groep aan te gaan buiten de klas.

Uit evaluatie met de leerlingen van de Plusklas is gebleken dat de leerlingen zo veel mogelijk bij hun eigen klas willen zijn, liever op gezette tijden een project dan op structurele basis wekelijks uit de groep weggaan om deel te nemen aan een Plusklas.

Liever op school uitleg volgen en aan huiswerk werken en thuis wat meer vrije tijd hebben.

De leerlingen geven aan thuis ook toe te zijn aan ontspanning met vrienden. Dus wat op school gedaan kan worden, op school, ook om de uitleg te krijgen die misschien nog nodig is. Tijdens een regulier lesuur naar de Plusklas gaan, wordt om deze reden ook niet als prettig ervaren.

Een basis leggen is fijn, later hierop terugkomen is beter dan hiermee bezig blijven.

De leerlingen geven aan zeker iets gehad te hebben aan het bewustzijn van de valkuil dat 'er niet uitkomt wat erin zit'. Goed om hier aandacht aan te besteden in enkele lessen, maar vervolgens daarop pas terugkomen als blijkt dat de cijfers minder gaan; individueel/of in tweetallen bij eenzelfde soort 'probleem' hierop verder gaan, zien de leerlingen wel als meerwaarde.

Plusprojecten

Robotica en koken zijn als erg leuk ervaren, net als spelletjes als the Mind en Code Names. Echter, ook hier weer de wens om zo veel mogelijk ook bij klasgenoten te kunnen blijven. Projecten die dan als leuk worden ervaren zijn die welke een combinatie geven tussen: creatie met praktische invulling, inventiviteit en spel. Het laatste project Artcadia is hiervan ook een voorbeeld.

Verrijking niet echt nodig

De leerlingen geven aan tijdens de reguliere lessen voldoende informatie te krijgen om aan de slag te gaan. Sommige lessen worden wel als saai ervaren, maar dan is het eerder, omdat ze het vak moeilijk vinden of niet leuk. De vraag is dan meer: Hoe kunnen we deze leerlingen helpen om te leren-leren?

Leren-leren

Omdat meer- en hoogbegaafde leerlingen de basisschool regelmatig makkelijk doorlopen hebben, hebben ze niet allemaal voldoende leren-leren. Dit komt tot uiting in geheel nieuwe vakken als bijvoorbeeld Duits en Frans. Dan kan het voor deze groep lastig zijn om doelgericht doorzettingsvermogen, volgehouden aandacht, flexibiliteit en werkgeheugen te trainen; belangrijke executieve functies. Dit is wat dan in de persoonlijke begeleiding kan gebeuren, meestal in gang gezet op verzoek van mentor, ouders of de leerling zelf als de resultaten een neerwaartse spiraal laten zien.

CONCLUSIE EN VERVOLGSTAPPEN

Deze uitkomsten overwegende, is daarom tot het volgende besloten:

1. Voor nieuwe MB/HB 1^e klassers is er een korte invulling tot aan de Amelander herfstvakantie: 4 lessen op de dinsdagmiddag om bewustwording te creëren rondom de valkuil dat 'er niet uitkomt wat erin zit'. Kennismaken met de nieuwe school, nieuwe manier van leren en huiswerk maken. Leerlingen die daarvoor in aanmerking komen, worden aangedragen tijdens de Warme Overdracht door de leerkracht van groep 8. Na die 4 weken wordt bekeken of aanvullende begeleiding nodig is.
2. Flexibele plusprojecten met een combinatie van creatie met praktische invulling, inventiviteit en spel zullen op meerdere momenten in het jaar gestart worden voor enkele weken. Hiervoor kunnen al diegenen zich inschrijven die zich daartoe aangetrokken voelen, mits ze aan de gestelde criteria van dat project voldoen. Voorwaarde is wel dat de leerlingen zich verbinden aan het aantal weken dat voor dit project staat.
3. Individuele begeleiding door de MB/HB begeleider, die bijdraagt aan leren-leren, gebaseerd op executieve functies die nog onvoldoende ontwikkeld zijn. We verwachten tijdens deze begeleiding volle inzet van de leerling.

5. TERUGBLIK SCHOOLJAAR 2022- 2023

Vorig schooljaar zijn we gestart met de nieuwe opzet en naar tevredenheid. Komende tijd gaan we dit uitbouwen en bijschaven. Hieronder worden kort de concrete interventies en activiteiten omschreven die we gedaan hebben en welke we ook dit schooljaar voortzetten.

PLUSBEGELEIDING

In het schooljaar hebben havo-vwo leerlingen van de 1^e t/m de 3^e klas begeleiding gehad van Annemieke Schrameyer, Coosje Verbrugge of Berber Jellema. Deze begeleiding is ingezet na de warme overdracht vanuit de basisschool of wanneer de BWS, leerling en/of ouders merkten dat er bijvoorbeeld sprake was van vastlopen en/of onderpresteren. Sommige begeleiding heeft bijna het gehele jaar geduurd, bijvoorbeeld elke of om de week. Andere begeleiding duurde korter omdat de leerling even een springplank nodig had om vervolgens verder te kunnen met de aangereikte strategieën. Ingezet is vooral op leren-leren en een plannen.

Mooi om te zien was dat de gerichte interventies effect hadden op welzijn en/resultaten, ook wanneer de begeleiding later of zelfs richting het eind van het schooljaar werd ingezet. Zo hebben twee 2 havo-leerlingen aan het eind van het jaar nog zo'n 6 weken begeleiding gehad, gericht op de overgang naar de 3^e klas. Beide leerlingen knapten hier zichtbaar van op en de resultaten gingen omhoog. Het gaf ze vertrouwen in henzelf en hun capaciteiten.

PLUSPROJECTEN

In oktober 2022 hebben we de eerste ronde Plusprojecten aangeboden. Hieronder vielen o.a. Sterrenkunde, Griekse mythologie, Brain Games, Spaans en de Escape Room. In totaal schreven 11 leerlingen zich in. Een mooi begin, maar we hopen dat de projecten na de integratie met de KWTbreed werkgroep nog meer "body" gaat krijgen en meer gaat leven binnen de school. Uiteindelijk heeft één leerling zelfstandig Spaans gevolgd, omdat dit door het weinige animo geen aparte les kon krijgen. Drie leerlingen hebben Sterrenkunde gevolgd, dit werd afgesloten met een bezoek aan het Observeum in Burgum. Verder hebben twee leerlingen Brain Games gevolgd en vijf leerlingen het ontwerpen van een Escape Room. Dat laatste heeft een langere tijd doorgelopen met het uiteindelijke doel om tijdens het 75-jarig jubileum een goede Escape Room neer te zetten. Dat was een groot succes!

Het was mooi om te zien hoe deze leerlingen floreerden tijdens deze projecten. Juist omdat het aangeboden werd in kleine groepjes, werd er een veilige en tegelijkertijd uitdagende werksfeer gecreëerd. Het doel werken met "gelijkgestemden" zoals eerder omschreven, werd hier duidelijk behaald.

Doel voor komend schooljaar is het neerzetten van plusprojecten als vast onderdeel van de school. We denken dat we daar in schooljaar 22-23 een mooi begin mee gemaakt hebben.

6. PLUSPROJECTEN

In plaats van een Plusklas die het hele jaar door dezelfde samenstelling en basisdocent heeft, werken we sinds schooljaar 2022-2023 met Plusprojecten die het hele jaar door tussen de herfstvakantie en de meivakantie aangeboden worden. Op deze manier is er afwisseling en bekijken leerlingen per periode en onderwerp of dit binnen hun interesse en planning past. Er wordt tijdig een aanbod aangekondigd waar leerlingen van klas 1 t/m 4 zich op kunnen inschrijven. Voorwaarde is wel dat ze bij inschrijving dit “commitment” aangaan en aan de gestelde criteria per project voldoen. Inschrijven betekent het volledige project meelopen.

Op deze manier kán een leerling het hele jaar door Plusprojecten volgen (vergelijkbaar met de Plusklas in schooljaar 2021-2022) maar wordt het in- en uitstromen van leerlingen makkelijker per periode en interesse. Daarnaast kunnen leerlingen gewoon meedraaien met de KWT-breed cursussen die tweejaarlijks worden aangeboden, net als de rest van de school. Ook hier worden immers uitdagende projecten aangeboden. De Plusklassers van het schooljaar 2021-2022 hebben het als groot gemis ervaren dat zij niet, net als hun klasgenoten, daarbij konden aansluiten. De doelstelling is om de KWT-breed cursussen en de Plusprojecten meer te laten samensmelten, zodat het als een “normaal” onderdeel van de BWS wordt gezien en niet als uitzonderingspositie.

PLANNING EN ACTIVITEITEN

De Plusprojecten vinden op dinsdagmiddag plaats tijdens KWT-breed. Omdat de rest van de leerlingen apart van hun klasgenoten tijdens KWT-breed ook een ander programma volgt, zijn zij minder een uitzondering.

De begeleiding op maat (zoals te lezen in hoofdstuk 6) start – net als bij andere leerlingen met een specifieke begeleidingsbehoefte - indien nodig wel al direct bij de start van het schooljaar. De Plusprojecten zullen verschillend van tijdsduur zijn. Dit is afhankelijk van de grootte van het project.

JAARPLANNING:

Hieronder wordt de jaarplanning globaal beschreven. Deze worden elke keer aangevuld een aangescherpt.

Periode	Doelen / activiteiten
Augustus - september	Opstarten begeleiding Leerlingen die vanuit de warme overdracht van de basisschool zijn aangegeven als leerlingen die een steuntje in de rug nodig hebben bij de opstart op de BWS.
Herfstvakantie	
Oktober - half november	KWT Breed Cursussen gezamenlijk met de hele school.

	<p>De hele school volgt voor een periode van 5 weken een cursus op inschrijving. Een kleine greep uit deze cursussen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Haken - Koken - Programmeren - Muziek - Een andere vreemde taal leren - Boekbinden <p>Bekend maken Plusprojecten voor alle klassen + inschrijving starten.</p>
November - december	<p>Start Plusprojecten, inhoud afhankelijk van animo/inschrijvingen.</p> <p>Een greep uit de projecten die in schooljaar 22-23 werden aangeboden:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Artcadia - Mindgames - Spaans - Sterrenkunde - Griekse mythologie - Onderwater Wereld
Kerstvakantie	
Januari - februari	Vervolg Plusprojecten
Voorjaarsvakantie	
Maart - April	<p>KWT Breed Cursussen gezamenlijk met de hele school.</p> <p>De hele school volgt voor een periode van 4 weken een carrousel van cursussen. Doel is om leerlingen eens met andere onderdelen te laten kennismaken dan hun standaard interesses of hobby's.</p>
April	Eventueel vervolg/afsluiting Plusprojecten
Meivakantie	
Mei - Juni	Geen Plusprojecten vanwege alternatief programma voor alle klassen ter voorbereiding op Profielonderzoek, Alternatieve Week en afsluiting schooljaar.
Zomervakantie	

Materialen die o.a. gebruikt worden tijdens Plusprojecten, KWT-breed en (mentor)lessen:

- Kwaliteitsspel
- Concept Bordspel
- The Mind Kaartspel
- Codenames Kaartspel
- Dixit Bordspel
- Spyfall 2
- IQ Puzzler Pro
- Sphero Mini (Robotica)

7. BEGELEIDING OP MAAT

Net als begeleiding op het gebied van LWOO (leerwegondersteuning) of bijvoorbeeld dyslexie, is er structureel ruimte gemaakt voor de begeleiding van MB of HB-leerlingen die vastlopen.

OPSTARTEN BEGELEIDING

De inhoud van de begeleiding is helemaal afhankelijk van de hulpvraag van de leerling. Het kan zijn dat we de begeleiding preventief inzetten na ervaringen of overdracht vanuit de basisschool of voorgaand schooljaar, maar vaker zien we dat een leerling gedurende het schooljaar vastloopt en gaat onderpresteren waarna we kunnen besluiten de begeleiding op te starten. Voorwaarde is dat leerlingen en ouders, in samenspraak met mentor, zich verbinden aan deze begeleiding.

Tijdens de begeleiding is aandacht voor plannen, het aanleren van leerstrategieën en het ontwikkelen van executieve functies die nodig zijn om school- en leerwerk op orde te krijgen en houden.

Begeleiding wordt altijd pas opgestart na contact met mentor en toestemming van ouder(s)/verzorger(s) en leerling. Het kan zijn dat mentor en/of docenten constateren dat begeleiding wenselijk is, maar ook ouder(s) en leerlingen kunnen dit aangeven. De Driehoeksgesprekken met de mentor zijn hierin ook een belangrijk moment, maar natuurlijk wordt er eerder aan de bel getrokken wanneer dit nodig is. Andersom hopen we ook dat ouder(s) dit doen.

INHOUD

Voor beelddenkers is de Beeld en Brein methode¹ ontwikkeld. Deze aanpak gaat uit van het creëren van je eigen beelden bij de geschreven tekst. Beelden zijn gemakkelijker te onthouden en weer op te roepen als de leerstof wordt overhoord. Voor begaafde kinderen heeft deze methode het voordeel dat het een totaalbeeld van de te leren stof oplevert. Zo zet de leerling de bottom-up aanpak van de leerboeken om in zijn eigen totaalbeeld, wat naadloos in zijn top-down systeem past.

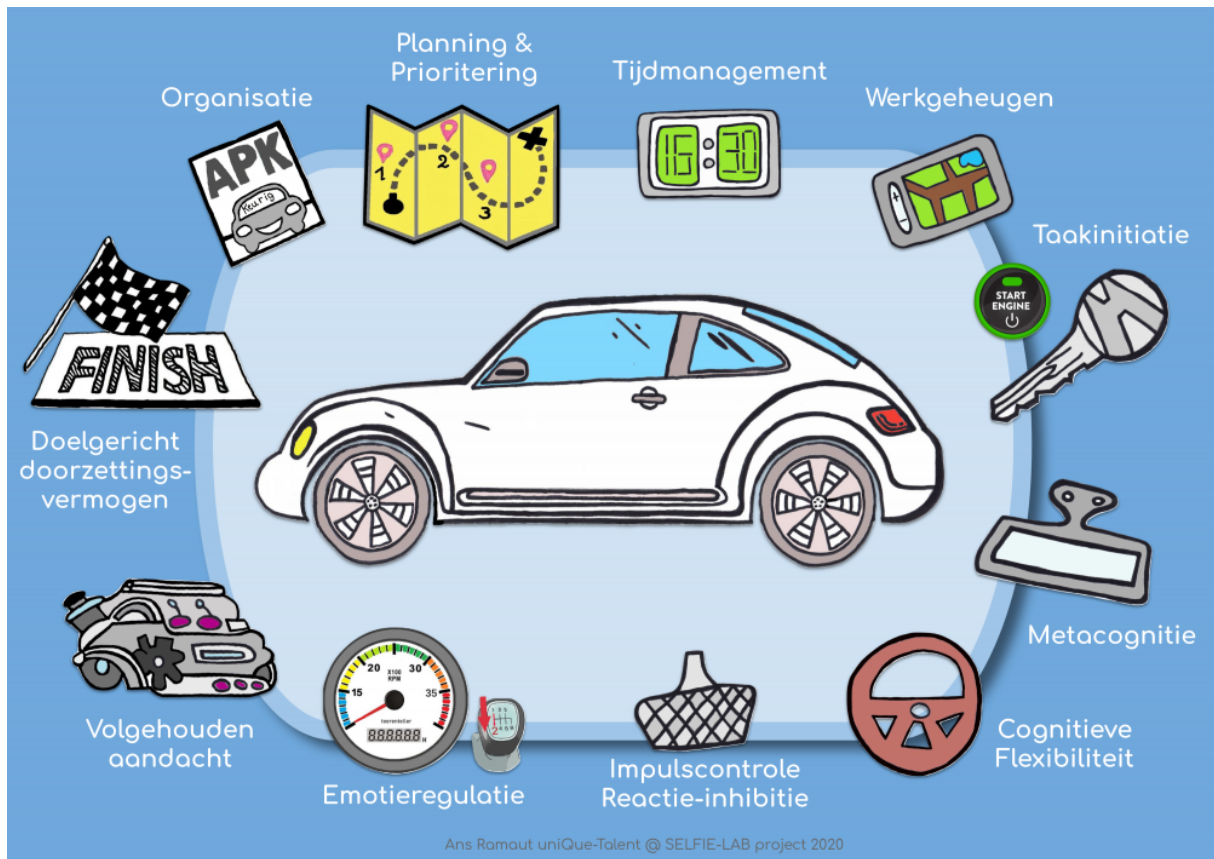
Binnen de begeleiding is aandacht voor het niet kunnen opnemen van de leerstof op de bottom-up manier van de doorsnee leerling, op deze manier proberen we ook in dat aspect van het onderwijs in de behoefte te voorzien.

De inhoud van de individuele begeleiding richt zich op datgene waaraan die specifieke leerling behoefte heeft (of waaraan meerdere leerlingen met dezelfde vraag behoefte hebben). Uitgangspunt is op welk vlak van de executieve functies ligt de vraag. Hiervoor gebruiken we o.a. de Autometafoor voor de Executieve Functies. Dit is voor de leerlingen vaak tastbaarder en herkenbaar en wordt daarbij ook gebruikt in de Plusklas van het basisonderwijs.

Steeds zal op basis van het vlak waar de hulpvraag ligt, de bijpassende begeleiding worden gegeven. De middelen hierbij kunnen divers zijn: [Visualisatiekaarten \(Gevoelsverkenner\)](#), [Strategiekaarten](#) [Huiswerk \(Geef me de 5\)](#), Mindfulnessstechnieken, [Schatgravers](#), eigen creatie, etc.

---

¹ *Beeld en Brein: Opleidingscentrum Beeldenken* <https://beeldenbrein.nl>

Executieve Functies: De Autometafloor

VORM EN MOMENT

Begeleiding zal plaatsvinden in tweetallen, groepjes of individueel. Ook dit is afhankelijk van de hulpvraag. Per leerling zal maatwerk worden geleverd. Als er meerdere leerlingen met dezelfde hulpvraag zijn, zal er in groepjes worden gewerkt. Hierbij kan dan gelijk aandacht zijn voor samenwerking. Het begeleidingsmoment hangt af van het rooster van de leerling. We proberen dit zo veel mogelijk tijdens ochtend KWT te doen, maar het kan ook zijn dat de begeleidingsmomenten na schooltijd vallen.

CONTACTPERSONEN BEGELEIDING

De begeleiding wordt gegeven door Coosje Verbrugge, Berber Jellema of Melissa Wijnberg. Zij hebben elk zo hun eigen expertise en worden ingezet op basis van de hulpvraag (en het rooster). Bij vragen kunt u contact opnemen met onderstaande personen. Zij zorgen ervoor dat u eventueel met de juiste persoon in contact wordt gebracht.

Lisanne de Kruijff (coördinator leerlingen)

L.dekruijff@bws-ameland.nl

Maike Mensink (zorgcoördinator)

zorg@bws-ameland.nl

Esther Nobel (intern begeleider)

e.nobel@bws-ameland.nl

8. AANMELDING BEGELEIDING EN PLUSPROJECTEN

De projecten en begeleiding richten zich niet alleen op leerlingen waar hoogbegaafdheid is vastgesteld, ze zijn ook zeer geschikt voor leerlingen die meerbegaafd zijn en/of anders denken. Hieronder beschrijven we welke stappen er genomen worden om toegelaten te worden bij de Plusprojecten of in aanmerking te komen voor de begeleiding.

AANMELDING BEGELEIDING

De begeleiding op maat is in principe voor HV-leerlingen die vastlopen in hun leerwerk, planning en/of wanneer ze gaan onderpresteren. De begeleiding kan worden opgestart na constatering van mentor, leerling en/of ouder(s)/verzorger(s) en gebeurt altijd in overleg.

Initiatief door mentor:

Wanneer de mentor door resultaten, de leerlingbespreking en/of signalen van collega-docenten denkt dat begeleiding nodig is, neemt hij contact op met de begeleider MB/HB-leerlingen. Hij legt de hulpvraag voor en overlegt eventueel samen met de leerling- en/of zorgcoördinator of begeleiding zinvol is. Vervolgens neemt hij contact op met de leerling en ouder(s)/verzorger(s) om dit voor te leggen. Er wordt een schatting gemaakt van de duur en inhoud van de begeleiding. Die wordt vervolgens opgestart na toestemming van ouder(s)/verzorger(s).

Initiatief door ouder(s)/leerlingen:

Wanneer ouder(s) en/of de leerling zelf constateren dat ontwikkeling of resultaten stagneren, kunnen zij altijd zelf contact opnemen. Het eerste contact verloopt altijd via de mentor. Deze legt de hulpvraag voor aan de MH/HB-begeleider en overlegt eventueel samen met de leerling- en/of zorgcoördinator of begeleiding zinvol is. Ook hier wordt een schatting gemaakt van de duur en inhoud van de begeleiding.

Net als begeleiding van leerlingen met een andere hulpvraag, vindt deze alleen plaats wanneer de leerling zich hiervoor inzet en gemotiveerd is. De gegeven handreikingen en oefeningen hebben alleen nut wanneer de leerling hier (ook thuis) serieus mee aan de slag gaat. De onderwijsassistent koppelt terug naar de mentor en onderhoudt indien nodig contact met thuis.

Aanvullend onderzoek:

Als blijkt dat een leerling, ook na begeleiding, bijvoorbeeld blijft uitvallen of onderpresteren of wanneer er andere opvallende zaken zijn, kan het zijn dat er aanvullend onderzoek wenselijk is. Dit kan bijvoorbeeld een screening van HB-Inzicht zijn of een aanvullende IQ test (intern). Dit gaat altijd in overleg en nooit zonder toestemming van ouder(s)/verzorger(s).

AANMELDEN PLUSPROJECTEN

Gedurende het schooljaar (tussen de herfstvakantie en de meivakantie) worden er verschillende projecten aangeboden. Twee momenten daarvan zijn de schoolbrede KWT-breed cursussen die verplicht door alle leerlingen gevolgd worden. Daarbuiten worden de zogenaamde Plusprojecten

aangeboden. Leerlingen die niet deelnemen aan de Plusprojecten, hebben op dat moment regulier KTW breed. Zij maken hier huiswerk en schrijven zich in bij het vak waar zij extra hulp nodig hebben.

Inschrijving Plusprojecten

In oktober verschijnen de Plusprojecten waarop ingeschreven kan worden. In principe kunnen alle leerlingen zich hiervoor inschrijven, mits zij de reguliere KWT-breed momenten kunnen missen.

Inschrijven betekent ook dat zij een commitment aangaan en de volle projectduur doorlopen.

Mentoren spelen ook een rol bij deze inschrijving, zij kennen immers de leerlingen het best.

Afhankelijk van de hoeveelheid inschrijvingen, wordt een indeling gemaakt voor het schooljaar. Als er voor een bepaald project niet genoeg animo blijkt, kan het zijn dat deze niet ingepland wordt.

Criteria Plusprojecten

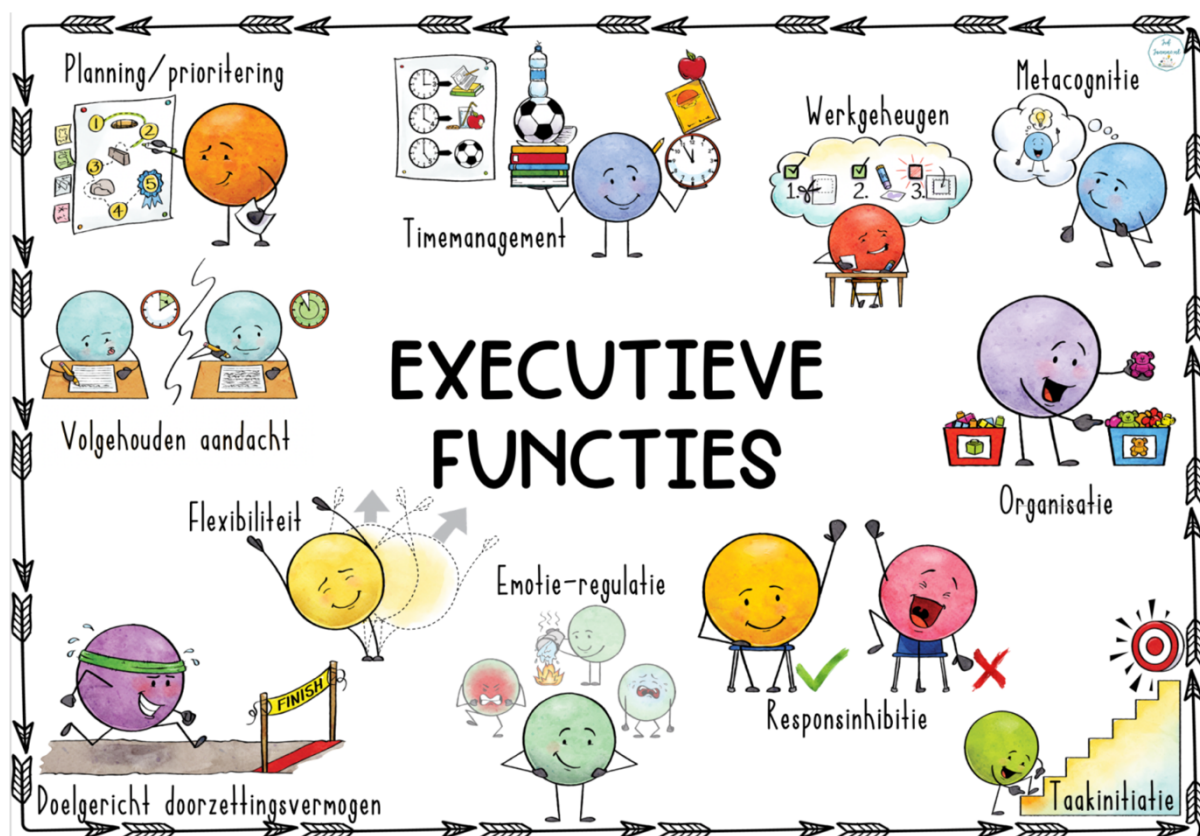
Per Plusproject wordt een aantal criteria omschreven. Zoals eerder vernoemd, worden de Plusprojecten - naast de HV-leerlingen - ook voor VMBO-leerlingen toegankelijk. Het gaat in deze projecten namelijk óók om anders denken; creativiteit en inventiviteit spelen een grote rol. Elke leerling gaat met inschrijving akkoord dat hij het project gaat volgen en motiveert wáárom hij dit wil volgen en of waarom aan de gestelde criteria voldoet. Ook hierbij is hulp van de mentor nodig. Criteria zijn afhankelijk van de inhoud van elk Plusproject en zullen helder omschreven worden in het Plusprojectenaanbod dat in oktober verschijnt. De desbetreffende Plusprojectdocent overlegt samen met de mentor of een leerling kan deelnemen aan het project.

9. THEORIE ACHTER DE PLUSPROJECTEN EN BEGELEIDING

EXECUTIEVE FUNCTIES

Tijdens de Plusprojecten en begeleiding wordt veelal aandacht besteed aan het ontwikkelen en inzetten van executieve functies. Executieve functies zijn de denk- en doe processen in je hoofd. Je hebt ze nodig om activiteiten te plannen en aan te sturen. Ze helpen je bij alle soorten taken en zorgen voor efficiënt, sociaal en doelgericht gedrag.

De hersenontwikkeling van een hoogbegaafd kind verloopt sneller dan gemiddeld en de hersencellen maken meer verbindingen. Dat maakt het lastig het ene automatisch te doen en over iets anders bewust te moeten nadenken. Al dat denken kost tijd, waardoor ze soms traag werken. Door al die cognitieve prikkels zijn ze daarnaast sneller afgeleid. Voor kinderen met bovengemiddelde intelligentie is het toepassen van executieve functies regelmatig een uitdaging. Ze slaan vaak stappen over in processen en hebben problemen met het onderscheiden van hoofd- en bijzaken. Voor het ontwikkelen van executieve vaardigheden is veel oefening nodig en juist vanwege hun hoge intelligentie hoeven deze kinderen hun executieve functies – zeker in de basisschool leeftijd – niet zo snel aan te spreken. Schoolwerk ging hen over het algemeen makkelijk af en dus hoefden ze ook minder lang hun aandacht bij iets te houden. Een (hoog)begaafd kind kan bijvoorbeeld moeite hebben met de functie 'plannen en organiseren' omdat het kind nooit echt tegen zijn grenzen is aangelopen en gewend raakt altijd alles op het laatste moment te doen en toch resultaten te behalen. Juist voor deze kinderen is het erg belangrijk dat hun executieve functies worden aangesproken, zodat ze de kans krijgen deze te (blijven) ontwikkelen.

DEEP LEARNING EN VRAAGGESTUURD LEREN

Leren is iets anders dan feiten verzamelen. Om leerlingen diep te laten leren, is frictie nodig: twijfel, het even niet meer weten, een cognitief conflict, meent James Nottingham². Daardoor komen leerlingen uiteindelijk tot betekenisvolle inzichten. Met de Plusprojecten willen we die frictie bieden, de twijfel zaaien om tot inzichten te komen.

Leraren en leerlingen denken vaak dat leren gemakkelijk moet zijn. Vraag maar eens aan collega's en kinderen wie de beste leerlingen zijn. De meesten wijzen dan leerlingen aan die 'het gewoon doorhebben', die 'dingen weten zonder schijnbare moeite', of die 'van nature talent' voor iets hebben. Maar dit zijn nu juist eigenschappen die niet met leren te maken hebben. Leren is meer een uitdaging.

Om diep te leren is het nodig dat je op de grens staat tussen weten en niet weten. Je erkent dat je bepaalde dingen nog niet weet, maar dat je die - met inzet en de juiste strategie - wel te weten kunt komen. Soms betekent leren dat we moeten herordenen wat we al weten, of dat we bestaande kennis moeten loslaten om iets beter te begrijpen. Zoals Piaget zei: "Om te leren is onbalans nodig." Dat wil zeggen dat je pas diep leert als hetgeen wat je weet, niet in balans is met wat je tegenkomt. Wanneer je denkt: 'Hé, hoe zit dit, ik snap het niet' of: 'Dit klopt toch niet?', dan is de balans uit evenwicht en krijg je de kans om te leren en te groeien. Daarom willen we tijdens Plusprojecten situaties creëren waarin leerlingen die onbalans ervaren. Twijfel zaaien, en de manier waarop leerlingen nadenken uitdagen met andere of betere ideeën. Daarmee wordt leren een prikkelende en gezamenlijke inspanning van leerling en docent. De Leerkuil vormt de kern van Deep Learning. Je zit in de Leerkuil

---

² Nottingham, J. (2020). *De Leeruitdaging*. Bazalt.

als je onopgeloste of tegenstrijdige ideeën hebt over datgene wat je probeert te begrijpen. Je maakt dan een cognitief conflict door. Door leerlingen uit te nodigen in de Leerkuil te stappen, daag je ze uit om te komen tot “diep leren”, met als doel het ontwikkelen van betekenisvolle, blijvende inzichten.

We vinden het belangrijk dat de leerling eigenaar is van zijn eigen leer- en denkproces. In Driehoeksgesprekken met de mentor, gesprekken tijdens de eventuele begeleiding en tijdens de eerste weken zal er worden gekeken naar de interesses, sterke punten en leerdoelen van de leerling. Wat wil de leerling leren, waar loopt hij op vast? Welke strategie en executieve functies zijn er nodig om deze leerdoelen te halen? En vooral ook, wat vind ik interessant en wat kan mij helpen om stappen te zetten? Doordat de leerling meedenkt en zelf aan de slag gaat, ontstaat er een gevoel van autonomie en zal er vanuit intrinsieke motivatie gewerkt worden. Dit is bevorderlijk voor het proces, de werkwijze en gevoel van eigenwaarde.

TAXONOMIE VAN BLOOM

Met de Taxonomie van Bloom daag je hoogbegaafde leerlingen uit. Niet zo zeer door ze extra vakken te laten volgen, maar door een andere manier van denken te stimuleren. Deze werkwijze, zal zo mogelijk behalve in de Plusprojecten en eventuele begeleiding, ook terugkomen in de vaklessen. Leerlingen leren zo denkvaardigheden zoals analyseren, evalueren en creëren.

De Taxonomie van Bloom³ beschrijft zes niveaus van denken. De onderwijspsycholoog Benjamin Bloom bedacht deze taxonomie als algemeen model voor de doelstellingen van het leerproces. Elk niveau hiervan doet een beroep op een ander denkniveau. Er wordt daarbij onderscheid gemaakt tussen lagere orde denken (niveau 1 -3) en hogere orde denken (niveau 4-6).

Als je de Taxonomie van Bloom over het huidige onderwijs legt, bestaat het meeste onderwijs uit de lagere orde denken: onthouden, begrijpen en toepassen. Dat is nodig, maar vaak blijft het hierbij. Zeker bij meer- of hoogbegaafde leerlingen is het nodig om ze ook te prikkelen met het hogere orde denken.

Onderwijs van nu is vooral gericht is op het overbrengen van kennis. Maar kennis kunnen we tegenwoordig overal opzoeken. Daarom willen we leerlingen vaardig maken in analytisch, kritisch en creatief denken. Een manier om dit te bereiken is leerlingen leren vragen te stellen. Ook onderzoeksvragen bedenken, is onderdeel van de Plusprojecten. Dit sluit ook aan bij de Taxonomie van Bloom. We laten leerlingen vragen beantwoorden, maar zinvoller is het om hen vragen te laten verzinnen. Leerlingen vinden het in het begin moeilijk om vragen te verzinnen, want ze zijn gewend om vragen direct te beantwoorden. De uitdaging ligt er daarom in om de vragen zo te veranderen dat je op zoek gaat naar een antwoord op een vraag waar nog geen antwoord op bestaat. Ook deze benadering kan op lesniveau worden opgepakt als verrijkingstof.

THEORIE VAN GAGNÉ

De individuele begeleiding legt de basis vanuit de theorie van Gagné. Volgens professor François Gagné wordt elk mens geboren met specifieke, natuurlijke vermogens (vaardigheden). Hij laat in het model hieronder zien dat de intrapersonlijke kenmerken meer centraal staan dan alleen het gegeven 'hoogbegaafdheid'.

In een proces van (in)formeel leren kunnen deze specifieke vermogens, die in natuurlijke aanleg aanwezig zijn, getransformeerd worden tot competenties, maar dat wat in natuurlijke aanleg aanwezig is, biedt nog geen garantie dat dat er ook uitkomt. Het stelselmatig oefenen van vaardigheden, samen met kennis en houding, maakt dat wat erin zit (natuurlijke vermogens) er ook daadwerkelijk uit kan komen. Gagné onderscheidt daarbij het belang van de omgeving (school, thuis, sociale omgeving) en de intrapersonlijke kenmerken om te komen tot daadwerkelijke prestaties. Binnen de intrapersonlijke kenmerken vallen alle executieve functies (zie eerder dit hoofdstuk).

De basis voor de individuele begeleiding is verankerd in dit model (volgende pagina).

---

³ Informatiepunt Onderwijs & Talentontwikkeling (SLO): www.talentstimuleren.nl/thema/stimulerend-signaleren/rijke-leeractiviteiten/bloom

Differentiated Model of Giftedness and Talent (Gagné, 2010)

